

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Anny Krbečkové FHS UK 2023

Předložená diplomová práce se tematicky pohybuje v oblasti dopravní psychologie, pozornost je věnována zkoumání copingových strategií na skupině strojvedoucích. Autorka téma v práci vhodně problematizuje.

Práce se dělí na část teoretickou a empirickou. Teoretická část začíná odlišením pojmů zátěž a stres, včetně jeho druhů a důsledků pro fyzické i duševní zdraví člověka. Tato pasáž má tematicky široký záběr, zpracování je poměrně stručné, má přehledový charakter a poskytuje čtenáři bazální vhled do problematiky. Další část se věnuje pracovnímu stresu a stresu v dopravě. Konkrétně tato část je velmi úsporná, což je vzhledem ke zvolenému tématu práce škoda (např. na Google Scholar se po zadání klíčových slov objeví cca 3 miliony zdrojů). Přehledná a čtivá je kapitola o copingových strategiích, i když pasáž o copingových strategiích v dopravě je stručná. Kapitola č. 3 seznamuje čtenáře s charakterem práce strojvedoucího, rekapituluje nejčastější příčiny dopravních nehod na železnici a uvádí hlavní determinanty pracovní zátěže. Zde autorka v podstatě nepracuje se zdroji, bylo by vhodné u obhajoby uvést, z čeho je zde vlastně čerpáno. Teoretická část je zakončena prezentací několika studií z oblasti stresu v dopravě – opět škoda, že je tato kapitola stručná. Pokud bych teoretickou část měla hodnotit jako celek, autorka prokázala schopnost přiblížit čtenáři základní a srozumitelný pohled na danou problematiku, jistý prostor vidím v uspořádanosti textu – ten je místy roztržštěný, některé informace se opakují na více místech, a také v akcentaci tezí důležitých pro empirickou část práce. Mezery jsou i v práci se zdroji, nacházíme zde pasáže, kde zdroje nejsou vůbec uvedeny.

V úvodu empirické části autorka smysluplně nastiňuje logickou linku k formulaci cíle svého výzkumu, kterým má být „detailní popis strategií zvládnání stresu, které strojvedoucí... používají“ (s.52). Jsou formulovány dvě výzkumné otázky. Formulace není zcela objasněna (co znamená „jakým způsobem strojvedoucí naplňují jednotlivé strategie“ (s.53)?). Ukotvení navržené hypotézy je chabé. Netuším, jak souvisí předpoklad používání pozitivních strategií s psychologickým vyšetřením – to je zapotřebí explicitně uvést (autorka by se k tomu mohla vyjádřit během obhajoby). Dále je podrobně představen postup při získávání respondentů i použitý nástroj pro sběr dat, konkrétně se jedná o dotazník SVF-78. Chtěla bych požádat autorku, aby u obhajoby uvedla, jak se v tomto kontextu vyrovnala s etickými aspekty použití tohoto dotazníku. Jeho používání je totiž vázáno splněním podmínek pro kvalifikaci (absolvování akreditovaného oboru psychologie či absolvování příslušného školícího kurzu). Dále - pokud jsem pochopila správně, do online podoby ho pro potřeby práce převedla sama autorka – v tom případě je otázkou, zda se jedná o postup v souladu s licenčními a autorskými smlouvami (viz <https://hogrefe.cz/metody>), neboť tato metoda je již dostupná i v online podobě, její používání je však opět vázáno na zakoupení licence.

Není zřejmé, proč byli respondenti vyzváni k tomu, aby si vybavili situaci evokující stres, autorka se v podstatě nevěnuje analýze těchto dat, v textu jsou uvedeny pouze výpovědi strojvedoucích, později s odkazem na to, že potvrzují dílčí výsledky srovnávání výzkumného souboru s normou. Ostatní získaná data jsou prezentována pečlivě a srozumitelně, je patrná orientace autorky v nástrojích pro analýzu dat. Bohužel získaná data nebyla v práci více zužitkována, v diskuzi jsou prakticky jen opakovány výsledky, nenalezneme zde jejich interpretaci či akcentaci nejdůležitějších zjištění či komparaci s teoretickými východisky.

Práci doporučuji k obhajobě a v případě uspokojivého zodpovězení výše uvedených připomínek navrhuji hodnocení **velmi dobře**.